

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

**Kwaliteitsonderzoek Voortgezet Onderwijs bij
Scholengemeenschap Bonaire - Unit VMBO**

Plaats : Kralendijk, Bonaire
BRIN-nummer : 30GR
Datum schoolbezoek : 19 maart 2018
Rapport vastgesteld te Tilburg op 15 mei 2018

Inhoud

1	Inleiding 5
2	Bevindingen 7
3	Conclusies en afspraken 11

1 Inleiding

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 19 maart 2018 een onderzoek uitgevoerd op Scholengemeenschap Bonaire - Unit VMBO, naar aspecten van de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van wet- en regelgeving. De conclusies van dit onderzoek kunnen worden beschouwd als een integrale beoordeling op basis waarvan de scholen en hun besturen kunnen werken aan het consolideren en borgen van bestaande kwaliteit, alsmede gerichte maatregelen kunnen treffen om geconstateerde tekortkomingen op te heffen. De inspectie beoordeelt over de periode van 2012-2017 jaarlijks op alle scholen aspecten van de kwaliteit van het onderwijs en volgt nauwgezet de verbeteractiviteiten.

Context

In de themarapportages van 2014 en 2016 'Onderwijsverbetering in Caribisch Nederland ' en De ontwikkeling van het onderwijs in Caribisch Nederland 2014-2016 heeft de inspectie de context en de omstandigheden waaronder de eilanden van Caribisch Nederland het onderwijs vormgeven, uitgebreid beschreven.

Toezichthistorie

Vanaf 2011 heeft de Inspectie van het Onderwijs jaarlijks verschillende toezichtactiviteiten uitgevoerd op de school. Na het kennismakingsgesprek in mei 2011 heeft de inspectie kwaliteitsonderzoeken uitgevoerd en voortgangsgesprekken gehouden. In 2014 heeft er een onderzoek naar bestuurlijk handelen plaatsgevonden.

Op 15 mei 2017 heeft er een voortgangsgesprek plaatsgevonden met de unitdirecteur van de Unit VMBO van Scholengemeenschap Bonaire. De schoolleiding heeft meer zicht op de kwaliteit van het onderwijs. De frequente lesbezoeken met behulp van de digitale lesobservatietool ziet de inspectie als een positieve ontwikkeling. De percentages succesvolle door- en uitstroom stemmen nog niet tot tevredenheid.

Tijdens het kwaliteitsonderzoek van 16 november 2017 constateerde de inspectie dat de Unit VMBO zich weer verder had ontwikkeld, met name de kwaliteitszorg was verder versterkt. Het didactisch handelen van de docenten en de zorg en ondersteuning voldeden echter nog niet aan de norm.

In het huidige kwaliteitsonderzoek van 19 maart 2018 is de kwaliteit van het onderwijs opnieuw beoordeeld. Ze is vergeleken met de kwaliteit die in 2017 werd vastgesteld. Op deze wijze wordt in beeld gebracht in hoeverre de verbeteractiviteiten tot zichtbare resultaten leiden.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek gebaseerd op het document *De Basiskwaliteit van het Primair en Voortgezet Onderwijs in Caribisch Nederland* (Inspectie van het Onderwijs, Utrecht, maart 2011). Dit document sluit aan op het Toezichtkader po/vo 2011. Beide documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek naar de onderwijskwaliteit en de wettelijke vereisten. Hoofdstuk 3 geeft de conclusies en afspraken met de school weer.

Onderzoeksopzet

Tijdens het onderzoek beoordeelde de inspectie de kwaliteit van de volgende kwaliteitsdomeinen: Leerstofaanbod, Onderwijstijd, Schoolklimaat, Pedagogisch-didactisch handelen, Zorg en begeleiding, Leerprestaties en Kwaliteitszorg en Voorwaarden voor kwaliteitszorg¹

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Analyse van documenten die de school voorafgaand aan het schoolbezoek heeft toegestuurd, te weten: verbeterplan SG Bonaire en een overzicht lesobservaties november 2017 t/m maart 2018..
- Schoolbezoek, waarbij verschillende lessituaties in de praktijk zijn geobserveerd.
- Gesprekken met de zorgcoördinatoren over de kwaliteit van verschillende aspecten waaronder kwaliteitszorg en leerlingenzorg.
- Een gesprek met leraren.
- Een gesprek met leerlingen.
- Een gesprek met de teamleiders en unitdirecteur.
- Een eindgesprek met de unitdirecteur en de algemeen directeur.

---

¹ Kwaliteitsdomeinen zoals beschreven in "De Basiskwaliteit van het Primair en Voortgezet Onderwijs in Caribisch Nederland", Inspectie van het Onderwijs, Utrecht, maart 2011

2 Bevindingen

In dit hoofdstuk beschrijft de inspectie tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. Per kwaliteitsdomein, met uitzondering van het domein Leerprestaties, wordt beschreven hoe de kwaliteit zich verhoudt tot de Nederlandse inspectienormen. Deze bevindingen worden vooralsnog niet weergegeven in de vorm van een score maar in een beschrijving van de aangetroffen kwaliteit.

Voor de leerprestaties geldt een andere benadering. De ontwikkeling van de opbrengsten wordt beschreven en vergeleken met eerdere leerresultaten van de school. Een definitieve inspectienormering voor de leerprestaties in Caribisch Nederland wordt nog ontwikkeld.

Algemeen beeld

De kwaliteit van het onderwijs op de Unit VMBO van de SG Bonaire heeft zich verder verbeterd en de afdeling voldoet nu aan de basiskwaliteit. Het gehele team heeft sinds ons vorige bezoek in november 2017 effectief gewerkt om basiskwaliteit te realiseren. De aansturing van de schoolleiding om de kwaliteit van het pedagogisch en didactisch handelen van de docenten op een hoger niveau te krijgen heeft zijn vruchten afgeworpen. Wij hebben lessen geobserveerd met een duidelijke structuur, een grotere betrokkenheid van de leerlingen en met voldoende leerrendement. De schoolleiding en een aantal coaches hebben veel lessen bezocht en waar nodig docenten intensief begeleid. Ook de leerlingenzorg en ondersteuning voldoet nu ook aan de norm. Het proces van verbetering is nog niet geheel voltooid. Uit de opbrengstgegevens blijkt ook dat het didactisch handelen en de begeleiding nog opbrengstgerichter moet worden om de mogelijkheden van de leerlingen beter te verzilveren. De school is bezig goede stappen te zetten richting een professionele cultuur.

Hieronder volgt een toelichting per kwaliteitsdomein.

Toelichting Opbrengsten

Leerresultaten vmbo-b	2015	2016	2017
% geslaagden	78	81	77
Gemiddelde SE	5,68	6,18	6.17
Gemiddelde CE	5,93	6,05	5.94
Vershil SE-CE	0,25	-0,03	0,12

De gemiddelde cijfers van het centraal examen van het vmbo-b zijn de afgelopen jaren redelijk constant, maar laten geen duidelijke stijging zien. Dat is wel een belangrijke graadmeter voor effectief onderwijs. De discrepantie tussen het SE en CE ligt sinds 2015 binnen de Europees Nederlandse norm.

Leerresultaten vmbo-k	2015	2016	2017
% geslaagden	86	70	75
Gemiddelde SE	5,41	6,22	6.43
Gemiddelde CE	6,09	5,86	5.92
Vershil SE-CE	-0,18	0,24	0,35

Het gemiddelde cijfer van het centrale examen van het vmbo-k is in 2017 gestegen ten opzichte van 2016, en dat is positief te noemen. De discrepantie tussen SE en CE ligt in 2017 binnen de norm die de inspectie stelt voor Europees Nederlandse scholen.

Het percentage leerlingen van de SGB dat niet succesvol is per leerjaar. Daaronder wordt verstaan: zitten blijven, afstroom naar lagere leerweg of leerjaar, uitstroom zonder diploma, gezakt óf leerlingen waarvan dit niet bekend is.

Cijfers betreffen schooljaar 2016-2017. (opgave door-en uitstroom VO 2017)

	Basisberoepsgerichte leerweg	Kaderberoepsgerichte leerweg
1	9%	14%
2	32%	22%
3	29%	29%
4	23%	25%

Het aantal leerlingen dat blijft zitten of afstroomt naar een lagere onderwijssoort is relatief groot in het tweede leerjaar. Verder valt op dat bijna een derde van de leerlingen op zowel vmbo-b als vmbo-k niet succesvol is in het derde leerjaar.

Leerlingen doubleren, stromen af of stromen door naar het mbo zonder dat ze over zijn.

Leerstofaanbod

In november 2017 voldeed het leerstofaanbod aan de basiskwaliteit en dat is in ons huidige onderzoek nog steeds het geval. Het onderwijs is voldoende afgestemd op de taalbehoeften van de leerlingen. Wij hebben goede voorbeelden gezien van aandacht voor taalproblemen tijdens de lessen. Een eenduidige en systematische aanpak is nog niet gerealiseerd: dit blijft een aandachtspunt. Gezien de doelgroep van de vmbo afdeling is het essentieel om met het team concrete afspraken te maken over de toepassing van taalgericht vakonderwijs in alle lessen.

Onderwijstijd

De onderwijstijd was tijdens ons vorige onderzoek in 2017 sterk verbeterd op de Unit VMBO en voldoet in 2018 nog steeds aan de basiskwaliteit. Men is er vooralsnog in geslaagd om in het huidige schooljaar de wettelijk verplichte onderwijstijd te realiseren. Het verdient een compliment dat er geen lessen meer uitvallen. Indien er een les uitvalt wordt deze door een andere docent waargenomen. Spijbelaars worden sneller en strenger aangepakt en men ziet er beter op toe dat leerlingen altijd aanwezig zijn op school. Een aandachtspunt is nog wel het lage tempo van de onderwijsactiviteiten in een aantal door ons geobserveerde lessen op de vmbo afdeling.

Schoolklimaat

Ook het schoolklimaat voldoet in 2018 aan de basiskwaliteit en dat is een prestatie om tevreden over te zijn. Het gehele team heeft hard gewerkt om voor meer rust in en buiten de lessen van de Unit VMBO te zorgen. Zowel docenten als leerlingen bevestigen dit beeld. In de meeste lessen is sprake van een prettige interactie tussen de docent en de leerlingen. Leerlingen worden meestal positief bejegend, maar ook vaker aangesproken op onwenselijk gedrag en dit pedagogisch handelen begint zijn vruchten af te werpen.

Pedagogisch-didactisch handelen

Het pedagogisch-didactisch handelen heeft zich sterk verbeterd en voldoet in 2018 aan de basiskwaliteit. Wij hebben een aantal voorbeelden van good practice gezien waarin het leerrendement, de effectieve feedback van docenten en de actieve betrokkenheid van leerlingen groot was. Sinds ons vorige bezoek in november 2017 hebben wij in onze huidige lesbezoeken meer variatie in werkvormen gezien en meer lessen die een duidelijk begin, midden en einde van de les hadden. In veel lessen was de opzet en het leerdoel van de les duidelijk zichtbaar op het bord. In de goede lessen nam de docent de tijd om het nut van de onderwijsactiviteiten te verduidelijken (of bedoel je iets anders?). Tijdens de afsluiting van de les werd er samen met de leerlingen gereflecteerd op het geleerde.

Naast zeer effectieve lessen hebben wij ook een aantal lessen gezien waarin de leerlingen niet voldoende leerden en onvoldoende betrokken waren bij les. Meestal komt dat door een gebrek aan duidelijke structuur en logische opbouw en variatie in werkvormen. De doelgerichtheid blijft een verbeterpunt.

Op basis van onze lesobservaties, hebben wij te weinig voorbeelden gezien van docenten die hun instructies, begeleiding en opdrachten afstemmen op het juiste niveau van de leerlingen. Maatwerk moet geen doel op zich worden op Unit VMBO van SG Bonaire, maar zou in combinatie met gerichte feedback wellicht een middel kunnen zijn om de nog povere opbrengsten te verbeteren. Indien bij docenten de urgentie aanwezig is dat voor hun doelgroep differentiatie belangrijk is, dan zou een volgende logische stap in het verder ontwikkelen van de kwaliteit van het onderwijs kunnen zijn: leerlingen die minder instructies nodig hebben meer uitdagen en leerlingen die meer instructies nodig hebben gerichter ondersteunen.

Zorg en begeleiding

De zorg begeleiding voldoet in 2018 aan de basiskwaliteit. De begeleiding voldoet aan de eisen omdat de vorderingen van de leerlingen voldoende gevolgd en besproken worden en omdat er bij de mentor en in het team voldoende aandacht is voor het welbevinden van de leerlingen. Sinds ons vorige bezoek hebben de leerlingbegeleiders direct contact met de ouders van leerlingen die ongeoorloofd afwezig zijn. Verzuim van de leerlingen wordt dagelijks geregistreerd in het leerlingvolgsysteem en indien er sprake is van 16 uur ongeoorloofd verzuim wordt er direct melding gemaakt bij de leerplichtambtenaar. Deze aanpak begint zijn vruchten af te werpen daar het aantal leerlingen dat ongeoorloofd lessen verzuimt langzaam aan het verminderen is.

De zorg en ondersteuning is verbeterd ten opzichte van ons bezoek in 2017. De individuele handelingsplannen zijn inmiddels geëvalueerd en de groepsoverzichten en groepsplannen zijn beschikbaar op de U-schijf voor alle docenten. De IOP's geven de docenten voldoende handvatten om de zorgleerlingen in de lessen op gepaste wijze te ondersteunen. Tijdens ons vorige onderzoek in 2017 constateerden wij dat het lastig blijft voor docenten, om te realiseren dat de zorg die nodig is in de lessen, systematisch toe te passen. Ook tijdens ons huidige onderzoek geven docenten aan de toepassing van de groeps- en handelingsplannenplannen niet altijd te realiseren. Het is noodzakelijk dat de afspraken die de zorg coördinator maakt over de ondersteuning voor leerlingen in de lessen worden nageleefd.

Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg voldeed in 2017 al aan de basiskwaliteit en tijdens ons huidige onderzoek hebben wij geconstateerd dat de aansturing van de schoolleiding zich verder heeft ontwikkeld. Zij stuurt duidelijker en gerichter op verbetering van de kwaliteit van het onderwijs op de Unit VMBO.

Sinds ons vorige bezoek in november heeft de schoolleiding gerichte actie ondernomen om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. Alle docenten hebben lesbezoeken gehad. Door intensief gebruik van de zogeheten digitale observatietool heeft de leiding scherp zicht op het didactisch handelen op de afdeling. Die docenten waar de leskwaliteit nog onvoldoende was hebben meerdere lesbezoeken gehad en zijn intensief begeleid door de aangestelde coaches. Het coachingstraject was specifiek gericht op het verhogen van het leerrendement van de lessen en het verbeteren van het klassenmanagement. Uit het totaalbeeld van alle geobserveerde lessen blijkt dat de observanten scherper zijn geweest in hun observaties en feedback aan docenten. Deze aanpak was succesvol, het pedagogisch en didactisch handelen voldoet in 2018 aan de basiskwaliteit.

Positief is ook dat de docenten zijn gestart met twee wekelijkse intervisie bijeenkomsten onder leiding van een coach. De docenten geven aan tevreden te zijn over de inhoud en ook de opbrengst van deze bijeenkomsten. Daarnaast is een kleine groep docenten gestart met collegiale consultatie. Het is de bedoeling dat uiteindelijk meer docenten bij elkaar in de lessen gaan kijken en elkaar feedback gaan geven.

De schoolleiding en inspectie blijven kritisch over de leskwaliteit van een aantal docenten. Voor deze groep docenten blijft de lesopzet en het leerrendement van de lessen een verbeterpunt en is het coachingstraject nog niet beëindigd. De schoolleiding overweegt meer eisen te stellen aan het werken met een verplichte, vaste lesopzet, die kan bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit van het onderwijs op de Unit VMBO van SG Bonaire.

Het draagvlak in het team om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren is groter geworden en dat is een prestatie van de unitdirecteur. Het is nu zaak om de behaalde basiskwaliteit vast te houden en de verbeterprocessen die zijn ingezet te continueren en waar nodig bij te stellen en aan te scherpen. Wij hebben er vertrouwen in dat de kwaliteit van het onderwijs zich op deze manier verder zal blijven ontwikkelen.

3 Conclusies en afspraken

Onderwijskwaliteit

Het onderwijs op de unit VMBO van de SG Bonaire voldoet aan de kwaliteitseisen voor basiskwaliteit.

Naleving

De inspectie concludeert dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.

Vervolgtoezicht

Het eerstvolgende kwaliteitsonderzoek zal plaatsvinden in 2019. In een cyclus van twee jaar zal de inspectie toezichtsactiviteiten uitvoeren met het nieuwe waarderingskader. Het ene jaar zal een voortgangsgesprek worden gehouden en het andere jaar een kwaliteitsonderzoek.